

Oslo 12. mai 2012
5. reviderte utgave

(1. utgave i nov. 2011)

Trond Eskeland:

Torgersen-saken oppsummert

Trond Eskeland er dr. med. og professor i medisin ved Universitetet i Tromsø siden 1976. Sammen med andre sakkyndige har han skrevet om *avføringsbeviset* (Oslo 28. juni 2004, 192 sider). Han har også bistått professor Rune Halvorsen Økland når det gjelder *barnålbeviset* (se forordet i hans utredning av 9. februar 2005, 141 sider pluss vedlegg). Som professor i anatomi har Eskeland faglige forutsetninger for å vurdere *tannbittbeviset* slik det er framlagt av andre sakkyndige.

Omriss av Torgersen-saken

En 16-årig pike ble drept midt på natten i desember 1957. Drapet skjedde i en trappeavsats i gården hvor piken bodde (Skippergt. 6b). Liket ble deretter flyttet ned i en kjeller med takhøyde 1,4 meter og jordgulv. Liket ble delvis tildekket med trematerialer og et gammelt juletre, som ble forsøkt påtent. Drapet ble oppdaget pga branntilløpet. Området var et av Oslos fattigste strøk og med havnetrafikk og løsgjengere.

Da drapet ble oppdaget, hadde Fredrik Fasting Torgersen sittet arrestert en halv time. Politiet mente han hadde stjålet sykkelen han brukte, men den var lånt av nevøen. Torgersen var ute på prøve for en voldtektsdom (som mange mener var et justismord). Da drapet ble meldt, var han fortsatt hos politiet. Han ble straks mistenkt og fengslet. For politiet var han en typisk og opplagt drapsmann. Politiet arbeidet hardt for å knytte han til drapet. Ingen andre ble i realiteten etterforsket. Det var således Torgersen mer enn drapet som ble etterforsket.

Et halvt år senere ble Torgersen dømt til lovens strengeste straff for drapet. Lagmannsrettens jury ble forelagt tre tekniske bevis, og de sakkyndige fortalte i retten at disse viste med sikkerhet at Torgersen hadde vært på åstedet.

Torgersen har i alle år fastholdt at han aldri har møtt piken, vært i Skippergt. 6b eller drept henne. Da han ble tilbudt benådning av justisminister Haugland etter en del år i fengselet, avsto han. Han sa at han ikke hadde drept piken og derfor ikke hadde noe å søke benådning for. Han sonet nesten 17 år i fengsel. Han er ikke straffet etter løslatelsen.

Til grunn for dommen i 1958 lå de tre, den gang sikre, tekniske bevisene: tannbittbeviset, avføringsbeviset og barnålbeviset. To vitner påsto at de hadde sett Torgersen nær åstedet. Dessuten sa de psykiatriske sakkyndige *før* skyldspørsmålet var avgjort, at det var fare for gjentakelse. Alt dette er godt dokumentert ut fra rettsdokumentene, to skriv om saken av aktor statsadvokat L.J. Dorenfeldt (senere riksadvokat), skriftlige rapporter fra de sakkyndige og utførlige og uavhengige avisreferater fra rettssaken.

Alt i 1958 var en rekke forhold i saken kjent som tilsa at Torgersen ikke kunne være drapsmannen. To eksempler: - Det ble ikke funnet ferskt blod på Torgersens klær, til tross for at piken var svært tilsølt av blod og etter drapet var flyttet fra trappeavsatsen til kjelleren. Fraværet av blod utelukker Torgersen som drapsmannen. - Torgersen hadde alibi, men vitnene ble ikke trodd. Disse to forhold og andre forhold som talte for Torgersen uskyld, ble oversett i 1958 pga de tre tekniske bevisene.

En grundig analyse av de tre tekniske bevisene og vitneforklaringene, som særlig har skjedd fra 1998, viser at de er falske i den forstand at de *ikke* viser at Torgersen har vært på åstedet, altså det motsatte av hva som ble forklart i retten i 1958. Dommen i 1958 og alle etterfølgende avslag om gjenopptakelse er følgelig justismord siden Torgersen ble domfelt og dommen senere opprettholdt på uholdbare bevis.

Hadde politiet/påtalemyndigheten og retten visst det vi i dag vet om bevisene, ville Torgersen aldri blitt tiltalt, langt mindre dømt.

Adskillige fagpersoner og svært mange legfolk har vært engasjert for å få omgjort dommen. Fra tidlige år nevnes forfatterne Jens Bjørneboe og André Bjerke. Fra de senere år nevnes skuespiller Wenche Foss, forfatterne Ebba Haslund og Thorvald Steen, professor Ståle Eskeland (jus, Oslo) og professor Per Brandtzæg (medisin, Oslo). Brandtzæg er en av

Norges fremste vitenskapsmenn, bl.a Norges mest siterte forsker i internasjonale publikasjoner de siste 20 år, kommandør av St. Olavs orden, har mottatt alle de største norske og nordiske forskningspriser (som Anders Jahres store medisinske pris), flere utenlandske priser mm.

Ståle Eskelands grunnleggende utredning: «*Bevisene i Torgersen-saken*», Oslo 2005 (541 sider), finnes på <http://www.torgersensaken.no>. Her ligger også mye annet om saken.

Hvorfor holder ikke bevisene?

Tannbittbeviset. De rettsoppnevnte sakkyndige i 1958 var tannlege Ferdinand Strøm og professor i tannkjøtt sykdommer Jens Wærhaug. De var enige om at bittmerket i avdødes bryst passet perfekt til Torgersens tenner («*identisk*» ifølge Strøms rapport). Wærhaug har senere forklart at de to likevel ikke var enige om hvilke tenner som hadde avsatt hvilke merker! Men dette kom først fram i 1974.

Tannbittbevisets status i dag: Underkjent av Høyesterett (2001) og Den rettsmedisinske kommisjon (2001) som et bevis som sikkert knytter Torgersen til drapet.

Konklusjon: Den døde hadde et bittmerke i det ene brystet. Torgersen hadde (og har) tenner. Lenger kan man ikke trekke dette «beviset» i retning av at Torgersen er biteren, da han hadde vanlige tenner. Ikke under noen omstendigheter gir undersøkelsene av bittmerket/Torgersens tenner grunnlag for å knytte Torgersen til drapet.

De sakkyndige som har vurdert beviset i de senere år finner imidlertid at bittmerket ikke passer med Torgersens tenner. Bl.a mangler merket etter tann 42 (se vedlegg 1). Bittmerket blir dermed et utelukkelsesbevis, dvs et bevis som utelukker at Torgersen, og andre med vanlige tenner, er biteren/drapsmannen.

Konklusjonen *utelukkelsesbevis* framgår av de mange sakkyndige rapporter utarbeidet 1998 - 2003 av professor David Senn (tannmedisin, Texas), professor Marden Alder (tannmedisin, Texas), professor Michael Bowers (tannmedisin, California), professor Paul Stimson (tannmedisin, Texas), seniorforsker Jon Medbø (fysiologi, Oslo), professor Per Flood (medisin, Bergen) og professor Per Holck (medisin, Oslo).

Tannbittbeviset undersøkes like godt i dag som i 1958, fordi alle ovennevnte sammenlikningen av bittmerket og Torgersens tenner bygger på de gipsavstøpninger som Strøm laget av både bittmerket og tennene og brukte for sine undersøkelser i 1958, og fordi det avskårne brystet med bittmerket er meget godt bevart.

Professor Tore Solheim (tannmedisin, Oslo) skriver at det er mer enn 99,9 % sikkert at Torgersens tenner har avsatt bittmerket! Sikkerheten Solheim angir er dermed på linje med sikkerheten ved DNA bevis og overgår f.eks langt sikkerheten ved sammenlikning av fingeravtrykk. Det er en skam for rettsvesenet at Solheim fortsatt brukes av politi og påtalemyndighet som sakkyndig i ulike sammenhenger. Enhver som ser bittmerket i brystet, skjønner umiddelbart at bittmerket avspeiler et usikkert bilde av biterens tenner (vedlegg 1).

Det går en historie om at Torgersen etter dommen i 1958 skal ha filt sine tenner. Noen bruker historien som argument for Torgersens skyld. Det finnes ikke noe som underbygger historien. Uansett er forholdet uten betydning fordi, som nevnt, alle de nye granskingene av beviset bygger på Strøms gipsavstøpninger fra 1958 og på studier av bittmerket i brystet.

Avføringsbeviset. Det var mye avføring på trappeavsatsen og spor av tørr avføring på Torgersens turnsko, - på hælen. Lege Valentin Fürst (grunnleggeren av Fürsts medisinske laboratorium) fikk Torgersens turnsko av politiet. Han skrapte av all avføring, da mengden var så sparsom at han trengte alt han kunne få tak i. Etter at han var ferdig med sine undersøkelser, overlot han resten av avskrapet til professor C.S. Aaser (veterinærmedisin, Oslo).

Deres resultater: I avføringsprøvene fra trappeavsatsen fant de *rikelig* med planterester (fra erter og hvete). I prøven fra turnskoen fant de hår, men få eller ingen planterester. Hår peker mot avføring fra dyr som hund eller katt (dyr slikker pelsen). Siste rest av prøven ble tilsatt noen få dråper destillert vann og luktet på av Aaser. Han trakk da den konklusjon at det var avføring fra menneske! Men han hadde ikke nese for slik diagnostikk.

Etter dette skuffende resultatet sett fra politiets side (ikke samsvar mellom avføring fra turnskoen og åstedet), ble Fürst og Aaser skiftet ut med to botanikere: professorene Henrik Printz og Ove Arbo Høeg. Også de fikk skoen av politiet og fant mer avføring på skoen, ikke bare på hælen, men også andre steder! De fant *mye* planterester i prøvene fra trappeavsatsen og i alle prøvene fra skoen. De fant ikke hår. De konkluderte med at det var stor likhet mellom alle prøvene de hadde undersøkt. Printz skrev at «*en slik overensstemmelse neppe kan være noen tilfeldighet*». Det fikk retten høre.

Men funnene til Printz og Arbo Høeg kan bare forklares med at skoen (og annet) var påført ny avføring *etter* at Fürst som den første fikk skoen til undersøkelse. Det er påvist 24 slike uventede funn/avvik i deres skriftlige rapporter. Professor Ragnar Bye har omtalt dette slik: «*Enten er det trolldom eller så er det juks.*»

Gjenopptakelseskommisjonen (2006) konkluderer imidlertid med at man kan se bort i fra juks, uten å begrunne dette. Dette viser at kommisjonen ikke har evne eller vilje til å forstå de feil som gjelder prøvetaking og analyse hos Printz og Arbo Høeg.

Den rettsmedisinske kommisjon skriver at det neppe i dag (2004), og i hvert fall ikke i 1958, var mulig å sammenlikne avføring fra ulike steder og trekke den konklusjon at prøvene opprinnelig stammet fra samme sted (trappeavsatsen i dette tilfellet).

Konklusjon. Undersøkelsene i 1958 av avføring var faglig oppsiktsvekkende svake. I den grad man kan trekke konklusjoner fra undersøkelsene, viser de forskjell på avføring fra skoen og fra åstedet. Ikke under noen omstendigheter kan undersøkelsene av avføringsprøvene brukes til å knytte Torgersen til åstedet/drapet.

Denne konklusjon framgår av de mange sakkyndige rapporter utarbeidet 1998 - 2004 av professor Klaus Høiland (biologi/botanikk, Oslo), professor Morten Laane (biologi/botanikk, Oslo), professor Ragnar Bye (kjemi/farmasi, Oslo), professor Trond Eskeland (medisin, Tromsø) og professor Per Brandtzæg (medisin, Oslo).

Barnålbeviset. I kjelleren i Skippergt. 6b der liket ble funnet, var det et gammelt juletre. Drapsnatten hadde Torgersen dress og frakk. I dressen ble det funnet fem korte grannåler. En nål lå i dressjakkens innerlomme, fire i bukseoppbrettene.

Dressen var kjøpt brukt av Eilif Støleggen og brukt av han mens han var på flukt fra svensk politi i svensk skog. Dressen var ikke rengjort på lenge, siden det var mange typer rusk i dressen, bl.a rikelig med granvedpartikler, også i innerlommen. Granvedrusket kom ikke fra kjelleren. Det viser imidlertid at dressen hadde vært et sted med gran, som Støleggen sa.

I frakken som Torgersen hadde på seg var det verken grannåler eller granvedpartikler.

Professorene Elias Mork og Henrik Printz var sakkyndige i 1958. De var enige om at grannålene i dressen og fra juletreet var uvanlig korte og helt spesielle i formen, dvs spisse og avflatete. (De fem dressnålene er oppgitt av Mork til å være fra 6 til 8 mm lange, nålene fra juletreet viser større variasjon.) I retten ble det uttalt at nålene var så uvanlige at de kunne være en mutasjon eller fra kaukasisk gran. Kaukasisk gran fantes ikke i Norge, men det fikk ikke retten vite. Dorenfeldt oppsummerte i retten at nålene i dressen og i kjelleren stammer fra samme modertre (juletreet) som er ulikt millioner av vanlige trær. Han skrev senere at «*dette er et naturvitenskapelig bevis av første klasse*».

Nye undersøkelser av nålene fra juletreet (politiet finner ikke lenger de fem grannålene i Torgersens dress) viser at det er nåler fra vanlig skandinavisk/norsk gran. Korte nåler (spisse og avflatete) er ikke uvanlig og utvikles der det er dårlige lysforhold som i tett skog eller på de nederste grenene hvor det ofte er lite lys (vedlegg 2).

Konklusjon. Retten ble i 1958 fortalt at barnålene i dressen og fra juletreet i kjelleren var meget spesielle (mutasjon eller fra kaukasisk gran) og derfor måtte ha samme opphav, nemlig fra juletreet. Dette var galt.

De korte barnålene fra juletreet var fra vanlig skandinavisk/norsk gran og korte grannåler er vanlig. Det er ingen holdepunkter for at de fem grannålene i dressen kom fra juletreet i kjelleren.

Det er mer sannsynlig at grannålene kom fra samme sted som granvedpartiklene som også lå i dressen. Ikke under noen omstendigheter kan de fem grannålene i dressen brukes til å knytte Torgersen til åstedet/drapet.

Denne konklusjonen bygger på de mange sakkyndige rapporter utarbeidet i årene 1998 - 2005 av fire forskere fra Norsk institutt for skogforskning (Bjør, Horntvedt, Tveite og Venn), professor Klaus Høiland (biologi/botanikk, Oslo), professor Morten Laane (biologi/botanikk, Oslo) og professor Rune Halvorsen Økland (biologi/botanikk, Oslo).

Gjenopptakelseskommisjonen (2006) skriver imidlertid «*at barnålbeviset i alle fall ikke er svekket.*» Slik fornekte kommisjonen virkeligheten.

Vitneprovene

Gjenopptakelseskommisjonen argumenterer med at det ble ført 71 vitner og det viser grundig rettergang. Men bare to av vitnene fortalte noe som kunne være til skade for Torgersen.

Johanne Kristine Olsen mente hun hadde sett Torgersen i Torggata drapsnatten. Han kom bakfra og passerte henne i stor fart, ifølge Olsen. Hun var nabo med familien Torgersen og lå i alvorlig konflikt med den. Vitneprovet er meget usikkert, særlig når man på generell basis vet at gale vitneprov er vanlig (og en av de vanligste årsaker til justismord).

Ørnulf Bergersen forklarte for politiet bare noen dager før rettsaken startet i 1958 at han hadde sett Torgersen forlate Skippergt. 6b mordnatten. Bergersen var rusmiddelmissbruker (alkohol og legemidler, bl.a morfin). Han levde av kriminelle handlinger. Rettspsykiatriske undersøkelser konkluderte med at han hadde lav IQ, var psykopat og hadde varig svekkete sjelsevner. Han hadde et uvanlig langt rulleblad med 11 dommer de siste 20 år fram til 1956.

Flere av dommene var fengsel i to år. Han ville aldri kunne blitt ført som troverdig vitne i dag.

Mordnatten var Bergersen på rømmen. Da han snakket med politiet, var hele drapssaken beskrevet i dagspressen, så han har kjent den derfra. Da han skulle påvise Skippergt. 6b, pekte han på en bygning på andre siden av gaten! Også andre forhold i hans forklaring viser at han ikke kan ha vært i Skippergata mordnatten.

Etter vitneprovet fikk Bergersen redusert sin soning. Dette var i strid med praksis da rømming ellers førte til forlenget soning.

Bergersen innrømmet i 1965 at vitneprovet var falskt, men avgitt for å oppnå fordeler. Han anså i 1958 at det ikke ville skade Torgersen da han, som de fleste andre, var overbevist om Torgersens skyld.

Hår og annet fysisk bevismateriale

Etterforskerne i 1957/58 undersøkte omhyggelig Torgersens klær og sko for å finne mest mulig som knyttet han til drapet. Det ble bl.a funnet hår på avdødes kåpe og på Torgersens klær. Det ble tatt hårprøver fra avdøde og Torgersen. Men hårundersøkelsene i 1958 knyttet ikke Torgersen til drapet og ble derfor ikke noe tema under rettssaken.

Ca år 2000 ble det gjenoppdaget noen hår som er merket at de kom fra avdødes kåpe. Torgersen vil ikke avgi ny hårprøve fordi han ikke lenger stoler på at bevisene i saken blir oppbevart og merket på en forsvarlig måte.

Torgersen har bedt om at bevisene blir forsvarlig oppbevart og fikk dette skriftlig bekreftet fra politiet i 1975. Likevel har flere bevis forsvunnet, antakelig etter 1994. Det året ble det avsagt dom for at Per Liland likevel *ikke* hadde drept de to mennene som han fra 1970 sonet livstidsdom i fengsel for å ha drept. Liland-saken ble viktig bl.a fordi den viste at justismord forekommer i Norge. Bevisene framlagt i retten i 1970 var manipulert. (Men manipulasjon i 1958 av avføringsprøver anser Gjenopptakelsekommisjonen som utenkelig; se ovenfor.)

Hvorfor ble Torgersen dømt i 1958?

«Alle» var helt fra starten sikre på at Torgersen var drapsmannen. I avisene var han utpekt som drapsmannen med navn og bilde tre dager etter arrestasjonen. På dette tidspunkt hadde politiet ingen bevis, bare sin egen tro å holde seg til. «Bevisene» kom langt senere i form av de sakkyndiges rapporter om de tre tekniske bevisene og de to vitnene. De sakkyndige i 1958 ble altså offer for gruppetenkningen og dermed talerør for politi/påtalemyndighet, - i stedet for et korrektiv.

Politiet var så sikre på at de hadde tatt rett mann, at de holdt tilbake informasjon om flere vitner som ville styrket Torgersens forklaring, og det laget også bevis (avføringsbeviset).

Politiet begikk den feil som i dag er erkjent som en alvorlig svikt ved slik etterforskning. Fra starten av konsentrerte politiet seg om én person (Torgersen), i stedet for å holde flere muligheter åpne. Men politiets etterforskning ble ikke bare styrt av dette, men også av det press politiet selv utsatte seg for ved straks i avisene å si at Torgersen var drapsmannen.

Hvorfor er Torgersen ikke for lengst frikjent for drapet?

Begjæring om gjenopptakelse er avslått i 1976, 2001, 2006 og 2010. For hver ny begjæring er det blitt stadig bedre underbygd at bevisene som dommen i 1958 hvilte på, ikke holder.

Som i alle store saker, går det fort prestisje i saken for politi, påtalemyndighet og rettsvesenet for øvrig. Det er nesten ikke grenser for hva som gjøres for å opprettholde bildet av et rettsvesen som avsier korrekte dommer i alvorlige saker, også når det er åpenbart for de fleste at dommene er gale.

Fritz Moen-saken viser at myndighetene er villige til absurde grep for å rettferdiggjøre de opprinnelige dommene. Påtalemyndigheten opptrådte heller ikke objektivt, slik den skal, men la store hindringer i veien for å slippe gjenopptakelse.

Saken i kortform: Moen ble først mistenkt, men ikke tiltalt, for å ha begått et seksualdrap på en ung pike i Trondheim. Det viste seg etter hvert at Moen hadde sikkert alibi. Så skjedde det et nytt drap med samme metode; ung pike på vei hjem alene nattestid, drept med kvelning med snor fra anorakken. Denne gangen hadde ikke Moen alibi, og han ble dømt til fengsel i 21 år for begge drapene på grunn av av likhet i drapsmetode og andre likheter.

Etter endt soning ble Moen, takket være Tore Sandbergs utrettelige arbeid, frikjent for det første drapet. Moen hadde jo alibi. Påtalemyndigheten motsatte seg frifinnelse, og saken måtte derfor til Høyesterett. Det andre drapet ble Moen ikke frikjent for, til tross for at den opprinnelige dommen bygget på at samme drapsmann hadde utført begge drapene!

Etter Moens død, tilstår en mann på sitt dødsleie begge drapene. Post mortem ble Moen frikjent også for det andre drapet (2006). Påtalemyndigheten ved riksadvokaten fortalte deretter på TV (NRK 1) at også påtalemyndigheten hadde gjorde sitt beste for å oppklare saken. Det han *ikke* sa var at dette arbeid ble utført etter at drapsmannen hadde tilstått.

Hvorfor er vitenskapspersoner opptatt av Torgersen-saken?

De ti naturvitenskapsmenn/medisinere som særlig har arbeidet med Torgersen-saken, er professorer eller har tilsvarende kompetanse. De har blitt kjent med saken på ulikt vis og blitt forskrekket over mangel på kvalitet når det gjelder analysene av de tre tekniske bevisene som lå til grunn for den fellende dommen. Etter dette har de nøye gransket de ulike bevisene og skrevet nøyaktige rapporter om dem på flere hundre sider for hvert bevis. De arbeider uten noen form for betaling (Torgersen er minstepensjonist). De ville aldri arbeidet for å få frikjent en morder. De er opptatt av rettssikkerheten i Norge.

Gjenopptakelseskommisjonen arbeider uforsvarlig/ufaglig

Gjenopptakelseskommisjonen behandlet Torgersen-saken i 2006 og avslo gjenopptakelse. Ingen rimelig tvil om bevisene kom Torgersen til gode. Før avgjørelsen forelå, skrev de ti naturvitenskapsmenn/medisinere et felles brev til kommisjonen (vedlegg 3) om at de tekniske bevisene ikke knytter Torgersen til drapet. Gjenopptakelseskommisjonen kalte dette for «*et engasjert partsinnlegg*», og dermed var deres omfattende utredninger feid av banen. Kommisjonens leder Janne Kristiansen (senere avsatt som sjef for PST) uttalte deretter på TV 2 om det omfattende arbeidet som lå til grunn for brevet: «*Vitenskapen får uttale hva de*

vil.» Utsagnet kan ikke oppfattes på annen måte enn at kommisjonen resonnerer på en annen måte enn det som gjelder innen naturvitenskapene når den skal ta stilling til verdien av tekniske bevis. Finnes det to typer holdbar logikk; en for naturvitenskapene og en for rettsvesenet? Selvfølgelig ikke.

Dette framgår særlig tydelig av Ståle Eskelands skriv av 5. sept. 2008 på 69 sider: «*Torgersen-saken: Gjenopptakelseskommisjonens sviktende grunnlag for å avslå krav om gjenopptakelse*». Kommisjonens ufeilbarlighet ble bekreftet ved at den ga nytt avslag i 2010!

Drapsdommen fra 1958 virker også i dag

Rettsvesenet har ikke villet rette opp justismordet fra 1958. Også noen andre personer hevder at dommen i 1958 var riktig. De bygger på at det finnes indisier som peker mot Torgersen, som fem barnåler, at Torgersen var i Oslo sentrum den natten mordet ble begått, at han hadde tenner, at en mann fulgte etter piken da hun var på vei hjem (men ingen vitner kunne knytte denne mannen til å være Torgersen til tross for at Torgersens dress var påfallende med brede hvite og brune striper), at han i dag ikke vil avgi ny hårprøve, osv.

Indisier er ikke annet enn forhold som kan lede politiet (og andre) på riktig spor eller galt spor. I Torgersen-saken finnes det både bevis (flere enn de som er nevnt ovenfor) og indisier som peker bort fra Torgersen. Noen indisier peker mot andre menn som var i området ved Skippergt. 6b drapsnatten, men disse ble ikke etterforsket.

Indisier alene kan ikke brukes til å domfelle i straffesaker. Det er grovt feilaktig, det rettsvesenet ofte gjør, å legge sammen indisier og påstå at de tilsammen danner et *sikkert* bevis (helhetsvurdering/samlet vurdering som det gjerne kalles). Det er nettopp slik «samlet vurdering» som er årsak til mange justismord. Aktørene i rettsvesenet trenger opplæring i moderne bevisvurdering.

Indisier, spekulasjoner og av og til fordommer fører hos noen til en sikker overbevisning (magefølelse) om at Torgersen er drapsmannen. Slikt kan likevel ikke danne grunnlaget for skyldspørsmålet og dom. For straffedom kreves etter loven *sikre* bevis, - uten dette skjer justismord.

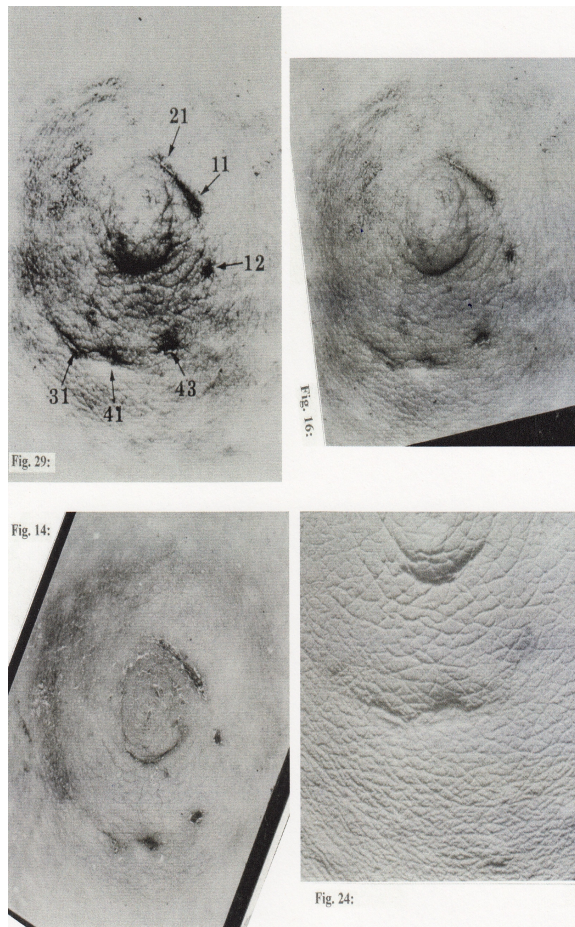
Det er bevist at de bevisene Torgersen ble dømt etter i 1958 ikke er holdbare. Det er heller ikke kommet nye bevis som knytter han til drapet. Det foreligger flere utelukkelsesbevis. Dommen fra 1958 er heller ikke noe argument for å avslå gjenopptakelse. Gjenopptakelseskommisjonen dekker seg imidlertid bak sistnevnte i Torgersen-saken. Men når kommisjonen dekker seg bak tidligere dommer i en sak, har kommisjonen i realiteten ingen funksjon.

Rettsreglene er klare: Det er ikke opp til Torgersen å bevise at han er uskyldig, verken i 1958 eller senere. Torgersen, som alle andre, er uskyldig inntil det motsatte er bevist. Dessuten gjelder den grunnleggende regel at all rimelig tvil om bevisenes gyldighet skal komme tiltalte til gode. Men intet av dette gjelder for Torgersen. Hvorfor ikke?

Vedlegg 1: Bilder av brystvorten og med merker etter tenner rundt brystvorten.

Vedlegg 2: Bilder av barnåler (lange og korte) fra *samme* tre.

Vedlegg 3: Brevet av 18. sept. 2006 fra de ti sakkyndige til Gjenopptakelseskommisjonen.

Fire bilder av avdødes brystvorte med tannmerkene som er avsatt rundt brystvorten.

Bildene er laget av tannlege Strøm i 1958. Bildet nederst til høyre (Fig 24) viser en gipsmodell av tannmerkene. De øvrige tre bildene er direkte avbildninger tatt med ulike eksponeringer.

Strøm merket tannmerkene fra nr 1 til 6, mens her er tannmerkene i ettetid merket med de tenner som mest sannsynlig har avsatt merket. Tann 21, 11 og 12 er fra overkjeven, tann 43, 41 og 31 fra underkjeven. Det mangler merke fra tann nr 42, som skulle vært der dersom Torgersen (eller andre med normal tannstilling), var biteren.

Som man ser, avspeiler hvert enkelt tannmerke i brystet ikke særlig godt hvordan hver enkelt tann har sett ut (slik som man kan se i tannavtrykk når det bites i bløt voks eller brunost). Professor Solheim klarer likevel å få det til at det er mer enn 99,9 % sannsynlig at Torgersen (og dermed ingen andre) har avsatt bittmerket!

Bildene A, B og C viser vanlige grannåler. Alle nålene er fra *samme* tre.

Illustrasjon er fra Rune Halvorsen Øklands utredning om barnålbeviset av 9. febr. 2005.

Bilde A viser nåler som utviklet seg i godt lys (lange kraftige nåler).

Bilde C er fra en kvist fra treets nederste greiner.

Bilde B: Noen nåler fra kvisten (bilde C) er løsnet og vist for seg. Nålene er korte, tilspissede og avflatete. Slike nåler utvikles der det er dårlige lysforhold. Nålene fra kvisten tilsvarer nålene fra juletreet i kjelleren i Skippergt. 6b. De sakkyndige i 1958 påsto at slike nåler var så uvanlige at de måtte være en mutasjon eller fra kaukasiske gran!

**Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker
Postboks 8026
0030 Oslo Dep**

De tekniske bevisene i Torgersen-saken underbygger ikke at Torgersen er skyldig

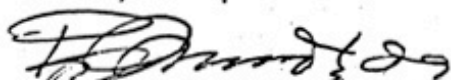
Undertegnede 10 forskere har alle inngående kjennskap til ett eller flere av de tre tekniske bevisene i Torgersen-saken – tannbittbeviset, avføringsbeviset og barnålbeviset. Vi overvar hele eller deler av Gjenopptakelseskommisjonens høring om de tekniske bevisene 27. - 30. mars 2006. Våre fagfelt er medisin, biologi, fysikk, kjemi, statistikk og odontologi. Vi har i mange år arbeidet med naturvitenskapelige problemstillinger, praktisk og teoretisk. Kommisjonen er kjent med våre CV-er.

I tiden etter høringen har vi med undring og stigende uro erfart at enkelte fortsatt hevder at det er mulig å tolke de tekniske bevisene slik at Torgersen kan knyttes til drapet. Dette gjelder dessverre også representanter for påtalemyndigheten. For at det ikke skal herske noen tvil når Gjenopptakelseskommisjonen i løpet av året avgjør om Torgersen-saken skal gjenopptas, ønsker vi med dette brevet å si klart fra at en slik tolkning ikke er vitenskapelig holdbar og derfor heller ikke sannhetssøkende.

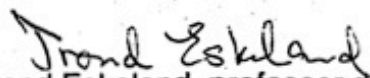
Grunnen er enkel: De sakkyndige i 1958 verken hadde eller brukte metoder som kunne gi svar på hvorvidt de tekniske sporene på åstedet/offeret knyttet Torgersen til drapet. Likevel uttalte de sakkyndige i 1958 at tannbittbeviset, barnålbeviset og avføringsbeviset med nær 100 prosent sikkerhet knyttet Torgersen til drapet.

Det er smertefullt å måtte erkjenne at det i vitenskapens navn ble begått elementære og alvorlige feil i Torgersen-saken i 1958. Det er like fullt vår plikt som samfunnsengasjerte fagpersoner å presisere at det er hevet over enhver rasjonell tvil at det var nettopp dette som dessverre skjedde.

Oslo, 18. september 2006

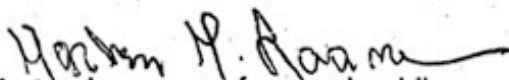
Per Brandtzæg, professor dr. philos.

Trond Eskeland, professor dr. med.

Per Holck, professor dr. med.

Morten Laane, professor dr. philos.

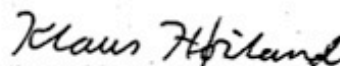
Rune Halvorsen Økland, professor dr. philos.

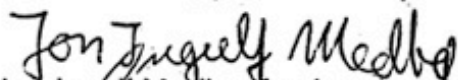
Ragnar Bye, professor dr. philos.

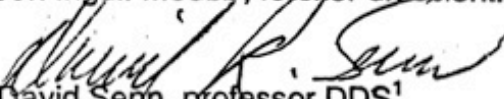
Per Flood, seniorforsker dr. med.

Klaus Høiland, professor dr. philos.

Jon Ingulf Medbo, forsker dr. scient.

David Senn, professor DDS¹

¹ Professor Senn har undertegnet etter å ha lest en engelsk oversettelse av brevet.

(Professor Økland var bortreist da brevet ble signert.)